

Sygn. akt VIII C 840/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

dnia 5 października 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w VIII Wydziale Cywilnym

w składzie: przewodniczący: SSR Bartek Męcina

protokolant: st. sekr. sąd. Ewa Ławniczak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 września 2018 roku w Ł.

sprawy z powództwa (...) S.A. w G.

przeciwko A. M. (1) (poprzednio M.)

o zapłatę

zasądza od pozwanej A. M. (1) (poprzednio M.) na rzecz powoda (...) S.A. w G. kwotę 4.529,16 zł. (cztery tysiące pięćset dwadzieścia dziewięć złotych szesnaście groszy) wraz z odsetkami ustawowymi, przy czym od dnia 1 stycznia 2016 r. z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, od dnia 26 lutego 2013 r. do dnia zapłaty.

Sygn. akt VIII C 840/17

UZASADNIENIE

W dniu 6 marca 2013 roku powód (...) S.A. z siedzibą w G. wytoczył przeciwko pozwanej A. M. (1) (dawniej M.) w elektronicznym postępowaniu upominawczym powództwo o zapłatę kwoty 4.529,16 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2013 roku do dnia zapłaty oraz wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów sądowych.

W uzasadnieniu powód podniósł, że strony w dniu 2 października 2012 roku zawarł z pozwaną umowę pożyczki pieniężnej zabezpieczoną wekslem. Pozwana nie zapłaciła w terminie wskazanym w umowie dwóch pełnych rat pożyczki, w związku z czym powód wypowiedział umowę pożyczki i postawił ją w stan natychmiastowej wykonalności z dniem 30 stycznia 2013 roku. Wystawiony przez pozwaną w dniu 2 października 2012 roku weksel in blanco został wypełniony dnia 14 lutego 2013 roku, zgodnie z deklaracją wekslową, na kwotę odpowiadającą aktualnemu zadłużeniu z umowy pożyczki. Do pozwanej zostało wysłane wezwanie do wykupu weksla z dnia 14 lutego 2013 roku, jednak roszczenie dochodzone pozwem nie zostało spełnione. Powód wyjaśnił ponadto, że termin płatności weksla upłynął dnia 24 lutego 2013 roku i domaga się zasądzenia odsetek ustawowych od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

(pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym k. 2-3)

W dniu 21 maja 2013 roku referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie VI Wydział Cywilny stwierdził w sprawie brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, zaś sprawa została przekazana do rozpoznania tutejszemu Sądowi. Po wniesieniu skargi na powyższe orzeczenie referendarza sądowego tożsame postanowienie wydał Sąd Rejonowy w dniu 7 grudnia 2013 roku.

(postanowienie k. 4, k. 6v.-7)

Po przekazaniu sprawy z e.p.u., powód uzupełnił braki pozwu i podtrzymał powództwo w całości.

(pismo procesowe k. 9, pozew k. 10-11v.)

W dniu 6 października 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi wydał przeciwko pozwanej wyrok zaoczny, którym zasądził dochodzoną pozew kwotę wraz z kosztami procesu.

(wyrok zaoczny k. 29)

Wyrok ten pozwana zaskarżyła sprzeciwem w całości.

Postanowieniami z dnia 4 marca 2015 roku dla pozwanej ustanowiono pełnomocnika z urzędu, którego wyznaczyła (...) w Ł., nadto na podstawie art. 359 § 1 k.p.c., uchylone zostało postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności wyrokowi zaocznemu, wskutek uchylecia zarządzenia o stwierdzeniu prawomocności wyroku zaocznego.

(sprzeciw k. 40-41v., postanowienie k. 54, k. 55)

W piśmie procesowym z dnia 4 maja 2015 roku pozwana, reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu, wniosła o oddalenie powództwa w całości i podniosła m.in. zarzut sfalszowania podpisu pożyczkobiorcy na umowie pożyczki, deklaracji do weksla in blanco i na wekslu in blanco, zarzut niewykonania przez powoda umowy pożyczki wyrażający się w niewypłaceniu kwoty pożyczki oraz zarzut nieprzedstawienia pożyczkobiorcy przez powoda weksla do zapłaty. Pozwana zaprzeczyła, aby w dniu 2 października 2012 roku zawarła umowę pożyczki z powodem. Oświadczyła, że nie podpisywała umowy, weksla in blanco, ani deklaracji wekslowej, dodając, że podpisy widniejące na tych dokumentach nie zostały nakreślone przez nią, w związku z czym złożyła ona zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. Podniosła, że nigdy nie słyszała o firmie (...), nie była zainteresowana wzięciem pożyczki od powoda i nie składała wniosku o udzielenie pożyczki. Wyjaśniła, że wprawdzie nr rachunku bankowego pożyczkobiorcy z umowy należy do niej, jednak na konto to nigdy nie wpłynęła wskazana w umowie kwota pożyczki. Pozwana zaprzeczyła przy tym, aby otrzymała powiadomienie listem poleconym o powstaniu zaległości w spłacie pożyczki, o którym mowa w § 3 ust. 8 umowy, a także wezwanie do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni oraz wypowiedzenie umowy pożyczki (§ 6 umowy). Nie otrzymała także wezwania do wykupu weksla z dnia 14 lutego 2013 roku, to bowiem zostało przesłane na nieprawidłowy adres.

(pismo procesowe k. 68-69v.)

W odpowiedzi na powyższe, powód podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie. Wyjaśnił, że przedmiotowa umowa została podpisana w obecności pośrednika pożyczkodawcy, a tożsamość pozwanej została ustalona na podstawie przedstawionego przez nią dowodu osobistego. Pozwana złożyła przy tym wniosek o pożyczkę, do którego załączyła m.in. kserokopię dowodu osobistego, zaświadczenie o zarobkach oraz wydruk z konta bankowego. Powód dodał, że kwestionowane przez pozwaną podpisy są identyczne z podpisem widniejącym na kserokopii jej dowodu osobistego.

(pismo procesowe powoda k. 76-78)

W toku dalszego procesu stanowiska stron nie uległy zmianie. Pozwana wniosła o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu badania pisma ręcznego, a po wydaniu opinii, wniosła względem niej szereg zarzutów.

(pismo procesowe k. 106-107, k. 232-232v., k. 330-331, k. 355-356, protokół rozprawy k. 112-112v., k. 277-277v., k. 299-300, k. 345-347, k. 365-366, postanowienie k. 111, postanowienie k. 112)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 października 2012 roku powód zawarł z pozwaną A. M. (2) z domu M. umowę pożyczki nr (...), nr ID (...), na mocy której udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 4.375 zł, którą pozwana zobowiązała się spłacić wraz z odsetkami w wysokości 10% w skali roku, w 12 miesięcznych ratach po 385,49 zł każda, do dnia 20 października 2013 roku. Udzielona pożyczka obejmowała kwotę wypłaconą pozwanej – 2.500 zł, opłatę przygotowawczą – 375 zł oraz składkę

ubezpieceniową – 1.500 zł, przy czym opłata przygotowawcza oraz składka za ubezpieczenie były potrącane przez pożyczkodawcę. Niespłacenie raty pożyczki w terminie skutkowało powstaniem zadłużenia przeterminowanego, od którego powód był uprawniony naliczać odsetki karne w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym. W przypadku uchybienia płatności dwóch pełnych rat pożyczki, powód mógł wypowiedzieć umowę w terminie 30 dni i postawić całość zadłużenia w stan wymagalności. Wypowiedzenie umowy poprzedzało pisemne wezwanie do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni.

Na zabezpieczenie pożyczki pozwana wystawiła weksel własny in blanco, pożyczkobiorca i powód spisali ponadto deklarację wekslową do weksla in blanco. W deklaracji wskazano, że w razie niespłacenia należności z umowy pożyczki w terminie, pożyczkodawca ma prawo wypełnić weksel w każdym czasie, na sumę wekslową odpowiadającą aktualnemu zadłużeniu z umowy pożyczki, zawiadamiając pożyczkobiorcę o wypełnieniu weksla listem poleconym. List ten powinien być wysłany najpóźniej na 7 dni przed terminem płatności weksla

Podstawę umowy stanowił wniosek pozwanej, do którego pozwana załączyła kserokopię dowodu osobistego, zaświadczenie o zarobkach, zestawienie operacji na rachunku bankowym o nr 82 1010 (...) (...) oraz upoważnienie dla powoda do pozyskania stosownych informacji z (...).

W dniu 4 października 2012 roku powód przelał na wskazany przez pozwaną w umowie nr rachunku bankowego 82 1020 (...) (...) kwotę 2.500 zł tytułem „wypłata pożyczki umowy nr (...) z dnia 02.10.2012”.

Weryfikacja tożsamości pożyczkobiorcy przez powoda odbywała się na podstawie dokumentu tożsamości, ponadto powód kontaktował się z klientem oraz jego zakładem pracy.

(zeznania świadka R. S. 00:05:00-00:22:58, weksel k. 14, wniosek o udzielenie pożyczki k. 85-86, kserokopia dowodu osobistego k. 87, zaświadczenie o zarobkach k. 88, zestawienie operacji na rachunku bankowym k. 89-89v., upoważnienie k. 90, umowa k. 245-246, oświadczenie o odstąpieniu od umowy k. 247, deklaracja do weksla k. 248, zgoda na przetwarzanie danych osobowych k. 249, formularz informacyjny k. 250-251)

W dniu 28 grudnia 2012 roku powód wysłał do A. M. (1) na adres ul. (...) w Ł. ostateczne wezwanie do zapłaty, zaś w dniu 30 stycznia 2013 roku na ten sam adres pismo z wypowiedzeniem umowy pożyczki. W dniu 14 lutego 2013 roku na przedmiotowy adres powód wysłał do pozwanej wezwanie do wykupu weksla wypełnionego w dniu 14 lutego 2013 roku na kwotę 4.529,16 zł. Powód wskazał, że w załączeniu przesyła kopię deklaracji wekslowej i wypełnionego weksla in blanco, zaś oryginał weksla i deklaracji wekslowej znajduje się w siedzibie (...) S.A.

(kserokopia wezwania do wykupu weksla wraz z potwierdzeniem nadania pisma pocztą k. 20, kserokopia wezwania do zapłaty wraz z potwierdzeniem nadania pisma pocztą k. 95-96, kserokopia wypowiedzenia umowy wraz z potwierdzeniem nadania pisma pocztą k. 97-98)

Podpis (...) na dolnym marginesie strony pierwszej oraz podpis (...) w pozycji „pożyczkobiorca” na stronie drugiej umowy pożyczki nr (...) zawartej w dniu 2 października 2012 roku, podpis (...) na dolnym marginesie oświadczenia o odstąpieniu od umowy, podpis (...) w pozycji „pożyczkobiorca” na deklaracji weksla in blanco, podpis (...) w pozycji „podpis pożyczkobiorcy” oraz zapisy tekstowe o treści „A. M. (2) ul. (...) -413” w pozycji „adres pożyczkobiorcy” na informacji administratora danych, dwa podpisy (...) na pierwszej i drugiej stronie prognozy pożyczki, podpis (...) w pozycji „imię i nazwisko wystawcy” oraz widniejące pod nim zapisy tekstowe o treści „B. S. 8 m. 19 (...) - (...)” na wekslu, nakreśliła pozwana A. M. (2) z domu M.

Podpisy te zostały wykonane w sposób płynny, dynamicznie, ręką nawykłą do pisania, w sposób naturalny, nie stwierdza się w nich śladów maskowania pisma, nie zostały one naniesione na dokumenty w sposób mechaniczny (nie zostały skopiowane).

(pisemna opinia biegłego k. 314-322, uzupełniająca pisemna opinia biegłego k. 341-343, ustna uzupełniająca opinia biegłego k. 365-366)

Do dnia zamknięcia rozprawy, pozwana nie zapłaciła na rzecz powoda kwoty dochodzonej pozwem.

(okoliczność bezsporna)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił jako bezsporny oraz na podstawie znajdujących się w aktach sprawy dowodów z dokumentów. Za podstawę ustaleń faktycznych Sąd przyjął również zeznania świadka R. S. oraz opinię biegłego sądowego z zakresu ekspertyzy pisma. Oceniając opinię biegłego sądowego, Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania zawartych w jej treści wniosków, opinia ta była bowiem rzetelna, jasna, logiczna oraz w sposób wyczerpujący objaśniająca budzące wątpliwości kwestie. Wydając opinię biegły oparł się na zgromadzonym w aktach sprawy materiale dowodowym, w tym na wzorach podpisów pozwanego pochodzenia bezwplywowego. W opinii uzupełniającej (pisemnej i ustnej) biegły odniósł się do zarzutów sformułowanych przez stronę pozwaną wyjaśniając, iż przedstawione do oceny podpisy nie budzą wątpliwości odnośnie tego, iż zostały wykonane długopisem bezpośrednio na papierze, o czym przesądza wyraźny ślad pozostawiony przez kulkę długopisową oraz relief pozostawiony w wyniku jej nacisku na papier. Wskazał, że w kwestionowanych podpisach nie stwierdzono cech, które by nie znalazły swojego potwierdzenia w materiale porównawczym. Odnośnie tego ostatniego podniósł, że występują w nim trzy odmiany litery „n”: girlandowa, arkadowa i mieszana. Wyjaśnił również, że wyodrębnione właściwości badanych podpisów nie są charakterystyczne dla podpisów nieautentycznych (sfalszowanych). Wykluczył ponadto możliwość skopiowania podpisów.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Rozważania w niniejszej sprawie rozpocząć należy od wyjaśnienia, iż powód w treści pozwu nie tylko powołał się na wystawiony weksel, ale także na zawartą z pozwaną umowę pożyczki. W kontekście powyższego nie może budzić wątpliwości, iż w istocie powód oparł swoje żądanie na dwóch podstawach faktycznych i prawnych, zasadniczo wywodząc je z weksla, ale także przytaczając okoliczności ze stosunku podstawowego, którego wykonanie zostało zabezpieczone wekslem. Jak podnosi się w judykaturze (por. wyrok SN z dnia 14 listopada 2006 roku, II CSK 205/06, OSNC 2007/9/139), dochodząc wierzytelności wekslowej wierzyciel nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania, może powołać się tylko na treść weksla. Wierzyciel może jednak w pozwie - niezależnie od powołania się na treść weksla - przytoczyć fakty i dowody uzasadniające roszczenie wynikające ze stosunku podstawowego. Innymi słowy, może oprzeć żądanie pozwu na dwóch podstawach faktycznych i prawnych, czyniąc podstawą zasadniczą dołączony do pozwu weksel. Jeżeli w takiej sytuacji okaże się, że zobowiązanie wekslowe nie istnieje, sąd musi rozpoznać żądanie wynikające z drugiej, dodatkowej podstawy przytoczonej przez powoda. Z taką właśnie sytuacją mamy do czynienia na gruncie niniejszej sprawy, a skoro tak, to irrelevantne znaczenie ma w istocie okoliczność, czy powód w sposób właściwy przedstawił pozwanej weksel do zapłaty, skoro dochodzone w sprawie roszczenie znajdowało swoje pierwotne źródło w umowie stron. Jedynie zatem na marginesie wyjaśnienia wymaga, że jak podnosi się w doktrynie i judykaturze, przedstawienie weksla do zapłaty nie jest warunkiem zachowania praw przeciw głównym dłużnikom wekslowym, zaś zaniechanie czynności wymienione w art. 38 ustawy Prawo wekslowe nie zwalnia wystawcy od zapłaty sumy wekslowej (por. m.in. M.Czarnecki, L.Bagińska, Prawo wekslowe. Komentarz [w:] Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz. Wyd. 7, Warszawa 2018; wyrok SN z dnia 5 sierpnia 2014 roku, III CK 316/03, Legalis), a nadto, że powód przesłał pozwanej wezwanie do wykupu weksla na wskazany przez nią we wniosku o pożyczkę adres zamieszkania, który odpowiadał adresowi do korespondencji oznaczonym w zgodzie pozwanej na przystąpienie do ubezpieczenia.

W dalszej kolejności przypomnieć należy, że powód oparł swoje żądanie na przepisie art. 720 k.c., w myśl którego, przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury kodeksowa definicja pożyczki wskazuje, że świadczeniem dającego pożyczkę jest przeniesienie na własność biorącego pożyczkę określonej ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych co do gatunku i wykonanie tego świadczenia dający pożyczkę powinien

udowodnić w procesie cywilnym. Dopiero wówczas zasadne staje się oczekiwanie od biorącego pożyczkę, że udowodni on spełnienie swego świadczenia umownego tj. zwrot pożyczki (por. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 17 kwietnia 2012 roku, I ACa 285/12, LEX nr 1162845). Innymi słowy pozwany, od którego powód domaga się zwrotu pożyczki nie musi wykazywać zwrotu pożyczki, dopóty powód nie wykaże, że pożyczki udzielił.

W niniejszej sprawie powód wykazał, że udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 4.375 zł, którą pozwana zobowiązała się zwrócić wraz z odsetkami w 12 miesięcznych ratach. Na potwierdzenie swoich twierdzeń powód złożył egzemplarz umowy pożyczki wraz z wnioskiem o udzielenie pożyczki, jak również załączniki do umowy pożyczki, które to dokumenty, jak ustalił biegły sądowy, zostały sygnowane przez pozwaną własnoręcznym podpisem. O czym była mowa wyżej, opinia biegłego sądowego stanowi przekonujący i miarodajny dowód w sprawie. Opinia ta odzwierciedla staranność i wnikliwość w badaniu zleconego zagadnienia, wyjaśnia wszystkie istotne okoliczności, podaje przyczyny, które doprowadziły do przyjętej konkluzji, a równocześnie jest poparta głęboką wiedzą i wieloletnim doświadczeniem zawodowym biegłego. Jednocześnie, w ocenie Sądu, opinii tej nie podważają pozostałe dowody zebrane w sprawie, a ponadto w pełni koresponduje ona w zakresie wniosków końcowych z opinią wydaną w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przeciwko A. M. (1) w sprawie o czyn z art. 286 § 1 k.k. Wprawdzie postępowanie to zostało umorzone wobec ustalenia, iż A. M. (1) nie popełniła inkryminowanego jej czynu, to jednocześnie, jak ustalił prokurator, pozwana złożyła podpis pod umową pożyczki, a ta została jej udzielona. Umorzenie dochodzenia było zaś pochodną ustalenia, iż A. M. (1) nie można jednoznacznie przypisać działania z oczywistym i z góry powziętym zamierem wprowadzenia pokrzywdzonego (pożyczkodawcy) w błąd, co do zamiaru i możliwości wykonania umowy pożyczki.

Powód złożył również dokumenty, jakie pozwana dołączyła do wniosku o pożyczkę, m.in. kserokopię dowodu osobistego, zestawienie operacji na rachunku bankowym oraz wydane przez pracodawcę pozwanej zaświadczenie o zarobkach, wreszcie w poczet materiału dowodowego załączone zostało potwierdzenie przelewu na rachunek bankowy o nr 82 1020 (...) (...), odnośnie którego pozwana przyznała, iż należy do niej, kwoty 2.500 zł, a więc kwoty, która zgodnie z umową stron miała zostać udostępniona pozwanej w związku z udzieloną jej pożyczką. W świetle powyższych dowodów nie sposób podzielić argumentacji pozwanej, iż nie była stroną spornej umowy, a także, że nie otrzymała spornej kwoty, nie znajduje ona bowiem żadnego oparcia w zgromadzonych w sprawie dowodach. Wskazać ponadto należy, że pozwana skoncentrowała swoją linię obrony na kontestowaniu samego faktu związania się umową pożyczki oraz zarzutach skierowanych przeciwko wekslowi, nie kwestionując samych zapisów umowy pożyczki odnoszących się tak do wysokości udzielonej pożyczki, opłat dodatkowych, jak i terminów spłaty. A. M. (1) nie udowodniła również (art. 6 k.c., art. 232 k.p.c.), aby spłaciła zaciągnięte zobowiązanie, a niewątpliwie to na niej ciążyła powinność wykazania, iż nie jest dłużnikiem, jeśli z faktu tego chciała wywodzić korzystne dla siebie skutki prawne. W konsekwencji Sąd, wobec ustalenia, iż pozwana zaciągnęła pożyczkę u powoda i twierdzeń powoda, że zobowiązanie to nie zostało spłacone, które w żaden sposób nie zostały podważone przez pozwaną, przyjął, że powód wykazał swoje roszczenie tak co do zasady, jak i wysokości. W ocenie Sądu wątpliwości nie budziła również wymagalność roszczenia powoda. Pozwana nie spłacała pożyczki w terminie, w następstwie czego powód wprawdzie wezwał ją do spłaty powstałego zadłużenia, a następnie, wobec inercji pożyczkobiorcy, pismem z dnia 30 stycznia 2013 roku wypowiedział przedmiotową umowę stawiając całość zadłużenia w stan natychmiastowej wymagalności. Zarówno wezwanie do zapłaty, jak i oświadczenie o wypowiedzeniu, powód przesłał na adres Ł., ul. (...), a więc adres oznaczony przez pozwaną, jako adres zamieszkania/ do korespondencji, w treści wniosku o pożyczkę oraz deklaracji zgody na przystąpienie do umowy ubezpieczenia na życie klientów MikroKasa. Jedynie zatem na marginesie wyjaśnienia wymaga, że zaciągnięte przez pozwaną zobowiązanie podlegało spłacie do dnia 20 października 2013 roku, a więc w dacie wyrokowania niewątpliwie było w całości wymagalne.

Mając powyższe na uwadze Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 4.529,16 zł z ustawowymi odsetkami, przy czym od dnia 1 stycznia 2016 roku z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, od dnia 26 lutego 2013 roku do dnia zapłaty.

M.-prawną podstawę roszczenia odsetkowego powoda stanowi przepis art. 481 § 1 k.c., zgodnie z treścią którego jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia,

choćby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Wskazany przepis art. 481 k.c. obciąża dłużnika obowiązkiem zapłaty odsetek bez względu na przyczyny uchybienia terminu płatności sumy głównej. Sam fakt opóźnienia przesądza, że wierzycielowi należą się odsetki. Dłużnik jest zobowiązany uiścić je, choćby nie dopuścił się zwłoki w rozumieniu art. 476 k.c., a zatem nawet w przypadku, gdy opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności i choćby wierzyciel nie doznał szkody. Odpowiedzialność dłużnika za ustawowe odsetki w terminie płatności ma zatem charakter obiektywny. Do jej powstania jedynym warunkiem niezbędnym jest powstanie opóźnienia w terminie płatności